

Regeringskansliet, Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

Begäran om yttrande över slutbetänkandet Förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden (SOU 2023:20), LI2023/02507, svar senast 15 december 2023

Er beteckning: LI2023/02507

Sammanfattning

Länsstyrelsen Västernorrland lämnar härmed sitt yttrande gällande remissen 'Förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden'. I yttrandet framför länsstyrelsen både synpunkter på slutbetänkandets innehåll och belyser konsekvenser ifall författningsförslagen genomförs.

Länsstyrelsen ser det som positivt att syftet med förslaget är att stärka skyddet av marina områden på lång sikt. Utöver det lämnar länsstyrelsen följande sammanfattande kommentarer:

- Länsstyrelsen ställer sig positiv till ett generellt förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden.
- Länsstyrelsen ser det som positivt att markägare med enskilt vatten ska ha rätt till ersättning.
- Samrådet med länsstyrelse och andra myndigheter gällande undantag från förbudet mot bottentrålning är viktigt att betona.
- Länsstyrelsen önskar klagörande kring vad undantagen syftar till och när de bör utfärdas. Om undantagen inte ska motverka syftet med områdesskyddet så blir frågan vem som har tolkningsföreträde kring vad som krävs för att uppnå ett syfte; Havs- och vattenmyndigheten eller den myndighet som har inrättat skyddet (kommun / länsstyrelse)?

- Lydelsen enligt 22 a § i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. innebär att regleringen av fisket görs olika beroende på om det är ett Natura 2000-område eller om det är ett naturreservat. Det skapar en inkonsekvent och märklig tillämpning av regelverket där fiskerättsinnehavares fiske kan regleras i så kallade A-föreskrifter (MB 7 kap 5§), men allmänhetens fiske inte kan regleras i C-föreskrifter om det aktuella naturreservatet överlappar med ett Natura 2000-område. Länsstyrelsen ser inga sakliga motiv till denna konstruktion och föreslår mot bakgrund av ovanstående att 22 a § skrivs om, med innebörden att regleringar i reservat fortsatt kan göras i enlighet med rådande regelverk.
- Länsstyrelsen vill se en inskrivning i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. i den nya paragrafen 22 b § om att Havs- och vattenmyndigheten ska samråda med länsstyrelsen i frågor om föreskrifter rörande fiske i skyddade områden.
- Det finns några områden där bottentrålning bedrivs idag i länet, men de står inte i konflikt med naturvården.

Kap 1.1 Kommentarer gällande förslag till ändring i miljöbalken

Länsstyrelsen ser det som positivt att markägare med enskilt vatten ska ha rätt till ersättning enligt 31 kap. 4§ om fisket på fastigheten avsevärt försvåras.

Kap 1.2 Kommentarer gällande förslag till ändring i fiskelagen (1993:787)

Länsstyrelsen ser det som positivt att ersättningsfrågan tas upp i 3 a § och det är tydligt att begränsningen enligt 20 § inte kan gälla föreskrifter om förbud mot fiske med trålredskap som släpas i botten.

Kap 1.3 Kommentarer gällande förslag till ändring i nationalparksförordningen

Länsstyrelsen ser det som positivt att det tillkommit förtydligande paragrafer (4a och 6b §§) gällande bottentrålning i nationalparker.

Kap 1.4 Kommentarer gällande förslag till ändring i förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen

Länsstyrelsen uppfattar det som en liten skärpning av lagen med tillägget ”får i enskilda fall besluta om undantag”. Det är dock lite otydligt kring vilka situationer som Havs- och vattenmyndigheten får besluta om undantag. Det som står i de nya paragraferna 6 a och 6 b §§ förtydligar en del och länsstyrelsen vill betona att *samrådet med de myndigheter som ansvarar för skyddet är av avgörande betydelse*.

Som exempel på undantag i enskilda fall ges att följa upp tillståndet i ett naturskyddat område. Bottentrålning framstår därvid som en väl destruktiv metod. Länsstyrelsen instämmer med det som sades angående uppföljning i Västerhavet på HaV:s webinarium (1 december 2023), där det framgick att SLU bedriver uppföljning utifrån riktlinjen att fisk om möjligt inte ska fångas och dödas och att åverkan på botten ska undvikas.

I 6 a § är lydelsen ”fiske med trålredskap som släpas i botten”. Här är det viktigt att klargöra vilka fiskeredskap som man syftar på. Det finns pelagiska trålar som man drar nära botten (t.ex. för att fiska strömning) som går i botten frekvent under fisket och det finns andra fiskeredskap som påverkar botten.

Länsstyrelsen instämmer i att det bör vara den myndighet som utfärdar en föreskrift om undantag som själv avgör om så ska ske, och på vilket sätt den utformas. Däremot anser vi att utformningen av utredningens förslag gör att samråd med länsstyrelser och kommuner blir avgörande för en konsekvent rättstillämpning över landet. Vi ser behov av att möjligheten att föreskriva undantag förtydligas och konkretiseras. Vi instämmer i att en naturlig begränsning är att undantagen inte ska motverka syftet med

områdesskyddet, men önskar ett resonemang och någon form av angivelse av när det är motiverat med undantag.

Vad är syftet med undantagen? Ska undantag meddelas för samtliga skyddade områden där ett bottentrålningsförbud inte anses behövas för att uppnå syftet med skyddet? Ska i så fall HaV tillsammans med samtliga berörda länsstyrelser och kommuner gå igenom område för område och bedöma om huruvida bottentrålning bör regleras? Vem har tolkningsföreträde kring vad som krävs för att uppnå ett syfte; den myndighet som har inrättat skyddet, kommun eller länsstyrelse, eller den myndighet, HaV, som inte har rätt att inrätta områdesskydd?

Sammantaget finns ett behov av klargörande kring vad undantagen syftar till och när de bör utfärdas - inte bara en begränsning av när de inte får utfärdas.

Av lagstiftningen framgår tydligt att länsstyrelser och kommuner kan reglera fiske i reservatsföreskrifter (fiskelagen 3§ samt miljöbalken 7 kap 5§). Mot bakgrund av den otydlighet som beskrivs i föregående stycken kan frågan ställas om det månne vore mer logiskt och ändamålsenligt att länsstyrelser och kommuner fick i uppdrag att se över marina skyddade områden och komplettera dem med förbud mot bottentrålning i de fall det anses behövas för att uppnå syftet? Länsstyrelsen har inga principiella invändningar mot att HaV föreskriver undantag, men anser att förslaget behöver förtydligas kring vad undantagen syftar till, när de bör införas och hur samrådet kring regleringar och undantag bör gå till.

Kap 1.5 Kommentarer gällande förslag till ändring i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

På sidan 17 i utredningen föreslås en ändring av 22 § i områdesskyddsförordningen. Samma förslag återfanns i delbetänkandet SOU 2022:66 (sid 16), och länsstyrelsen ställde sig i sitt yttrande till delbetänkandet frågande till förslaget (1st dnr 511-598-2023). Förslaget innebär att så kallade C-föreskrifter enligt miljöbalkens 7 kapitel 30 §, vilka riktar sig till allmänheten, inte ska kunna begränsa fiske i havet inom Natura 2000-områden. Då uppstår en märklig situation där fiskerättsinnehavares fiske kan regleras i så kallade A-föreskrifter (MB 7 kap 5§), men inte

allmänhetens fiske? Det innebär också att två i övrigt snarlika områden, där det ena ingår i Natura 2000 men inte det andra, kan få olika utformade regleringar. Det skapar en inkonsekvent och märklig tillämpning av regelverket.

På sidan 87 i SOU 2022:66 finns ett andra stycke som kanske kan tolkas som att utredningen inte har för avsikt att begränsa möjligheterna att tillämpa C-föreskrifter som hittills i naturreservat. Men länsstyrelsens bedömning är att effekten blir just den. Därför krävs ett förtydligande av att den föreslagna 22 § inte ska hindra att fiske begränsas med så kallade C-föreskrifter i någon typ av naturreservat, oavsett om det överlappar med Natura 2000-område eller inte.

På sidan 60 i SOU 2023:20 står att Havs- och vattenmyndigheten tolkar förvaltningsplaner som bland annat skötselplaner för naturreservat och bevarandeplaner för Natura 2000-områden, och att undantag från förbud ska kunna göras i dessa. Detta är felaktigt, ty regleringar kan med nuvarande lagstiftning inte finnas i dessa dokument. Natura 2000-områden har i sig inga egna föreskrifter, utan eventuella regleringar utfärdas genom andra beslut än inrättandet av Natura 2000-området. Kan denna missuppfattning ha legat till grund för formuleringen av förslaget till förordningstext på sidan 17?

Sammantaget är länsstyrelsens uppfattning att syftet med förslaget till förordningstext på sidan 17 behöver förklaras, alternativt att förslaget skrivs om så att inte de märkliga effekter som beskrivs ovan uppstår.

Gällande 22 b §: Länsstyrelsen förordar att det även här skrivs in en text om att Havs- och vattenmyndigheten ska samråda med länsstyrelsen gällande de föreskrifter som ska gälla angående fiske i skyddade områden.

Synpunkter gällande fisket

Det finns ett fåtal områden i Västernorrlands län där bottentrålning bedrivs sedan lång tid tillbaka, men dessa bottenar saknar höga marina värden och är i dagsläget inte aktuella för områdesskydd. Därför finns det ingen konflikt mellan fisket med bottentrål som bedrivs i länet idag och slutbetänkandet som behandlas här. Däremot är det viktigt att tydligt definiera vilka typer av

fiskeredskap som man avser eftersom det finns fler bottenpåverkande redskap, t. ex. pelagiska trålar som dras nära botten.

Länsstyrelsen anser att det är rimligt att ersättning ska utgå till de med enskild rättighet men ej till de som nyttjar det allmänna fisket.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Daniel Gustafsson med naturvårdshandläggare Sara Saltin Dahlén som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Per Sander, naturvårdshandläggarna Pekka Bader och Lotta Nygård samt länsfiskekonsulent David Jonsson medverkat.